

Нов опасен неприятел по овощните култури и лозята у нас

Мониторинг и насоки на изследователската работа в близките години част 2

Автор(и): проф. д-р Василий Джувинов, Института по овощарство в Пловдив; проф. д-р Христина Кутинкова,
Института по овощарство в Пловдив

Дата: 17.03.2015 Брой: 3/2015

В условията на Тихоокеанското крайбрежие на САЩ са изпитани 6 типа уловки с различна форма- безцветни, бели и червени в ягодоплодни насаждения, черешови градини и лозя. Отчитанията са проведени в периода юли-октомври, като първият пик на летеж е наблюдаван в началото на септември, втория-в началото на октомври и третия-след средата на октомври. През 2010 г. в една уловка са открити между 15 и 30 дрозифили за едно отчитане, а през 2011 г.- от 0 до 5 насекоми седмично, което може да се обясни с падналите ниски температури през зимата на 2010 г.-до минус 20oC (в източната част на

щата Вашингтон). В мерките за борба са включени събиране и унищожаване на заразените плодове в полиетиленови бели или черни чували чрез соларизация-оставени на слънце.

След като са установили присъствие на *D.sizukii* в провинция Трентино, Северна Италия от проведения мониторинг през 2010 г. те са окрили яйца и ларви в плодовете на череши, къпини, малини, ягоди, боровинки, смокини и винени сортове лози, както и в диворастящите храсти около тези насаждения.

В Швейцария, след като е установено през 2011 г. наличието на *D.sizukii*, са провели национален мониторинг от април до септември 2012 г. във всички административни райони и особено внимателно в кантоните, където са открити за първи път- в източните, южните и западните райони на страната, с участие на научни работници и местните специалисти. За обучение на фермерите се издава информационен бюлетин, който се актуализира редовно от новите данни получени в страната и чужбина. Особено важен се счита и обменът на информация със специалистите от съседните страни-Франция, Италия, Австрия, както и трансфера на знания чрез споменатия бюлетин и други публикации. За този мониторинг са изпитвани уловки на швейцарска фирма. Там считат, че като профилактични мерки е важно да не се използват болните плодове за компост, както и да не се заравят в почвата, а да се соларизират в полиетиленови чували, за да се унищожат ларвите в плодовете. Към тези мерки спадат и химически третираня на дивите гостоприемници около овощните насаждения и лозята.

Санитарните мерки включват масовия улов чрез уловки, които се поставят на малки разстояния една от друга в самото насаждение. Химическата борба е трудна, защото плодовете се нападат, когато са узрели, а това води до тяхното замърсяване и нарушаване на законодателството за остатъчни количества пестициди по плодовете, както и до нарушаване баланса в околната среда. Освен това мухата развива много поколения през годината, което е указание, че бързо ще се появи устойчивост към пестицидите, а и културните гостоприемниците са прекалено много, както дивите, така и декоративните. Досега липсва точна информация колко растения са нейни гостоприемници. На този етап се счита, че инсектицидите не са много ефективни, а некотиноидите са се оказали неуспешни в контрола на *D.sizukii*. Подобни са и получените резултати от САЩ, Италия и други страни.

В Австрия дрозophilата е открита през септември 2011 г. в три района- Щирия, Коринтия и Тирол. По подобие на съседна Швейцария и тук се провежда масов мониторинг през 2012 г. из цялата страна, като основните сили са насочени главно в районите където е установено нейното присъствие. Заложени са уловки на белгийска фирма в 90 места из страната в насаждения от ягоди, малини и череши. От проведените наблюдения от юли до октомври са установили, че пикът на летежа е бил през август-септември. За една година този опасен неприятел се е предвижил в границите на споменатите три района, както и на около 200 км на запад в нов четвърти район - Форарлберг, т.е. около град Инсбрук.

Насоки на изследователската работа в близките години. Във всеки агроекологичен район е необходимо спешно да се организира мониторинг за установяване границите на разпространение на този нов опасен карантинен неприятел. Да се приложат след това ограничаващи и санитарни мерки, както и

такива срещу реинфекция на района. Паралелно с това да започне изучаване биологията на развитие на *Дрозофила сузуки* заедно с фенологичното развитие на отделните растения гостоприемници.

Следващата стъпка трябва да бъде стратегия за започване на интегрирана борба с неприятеля като се проучат и възможности за търсене на негови естествени врагове и паразити по яйцата и ларвите. Подходът трябва да бъде насочен към интегриран контрол с цел преминаване към биологична борба срещу *D.sizukii*, имайки предвид нейната особена специфика като неприятел и информацията за резултатите получени в други страни. Пестицидните третираня на първия етап за контрол биха могли да се извеждат само срещу летящите възрастни насекоми преди да са снесли яйцата си върху зреещите плодове, както и след беритбата на плодовете. За целта е необходимо да се изпитат разрешените за използване в страната инсектициди с различна химическа база, както и в комбинация с биологични такива като не се изключва и масовия улов като метод и други подобни методи за контрол.